

ענף הבקר בבית-שערים בתשט"ז

מטעמי סלקציה (לשחיטה?) 14 פרות ו-7 עגלות, מתו — פרה אחת ו-6 עגלות והוצאו לשחיטה מחמת זיקנה ומחלות 26 פרות ו-5 עגלות. נוסף לזה נמכרו בשוק הבשר ולפטמים שמחוץ למושב 159 עגלים בגילים שונים.

מצב הבריאות היה טוב גם בשנה זו, ושום מחלה מדבקת לא פקדה את העדר; בבדיקות השחפת לא נתגלו מקרים של הגבה חיובית. קרו מקרי התנפחות ונפסדו עקב זה פרות משובחות אחדות; ניתנה אזוהרה מיוחדת בקשר עם זה ע"י מהבר הדו"ח.

במשך השנה המליטו 189 פרות ו-100 מבכרי רומ; נולדו 134 עגלים ו-155 עגלות, וזוהי הפעם הראשונה לאחר מספר שנים שבוקרי בית-שערים נתברכו ב"מזל עגלות". יש ענין מיוחד בחלוקת ההמלטות בעדר בית שערים והפרטים מובאים בטבלה שלהלן.

זה כעשר שנים שגודל העדר בבית-שערים הינו יציב והתנודה במספר הראשים הכולל היא בגבולות מצומצמים. בשנת 1948 נמנו כ-260 פרות ובאוקטובר 1956 מנה עדר הפרות 280 ראש. המספר הכולל של הראשים נע באותה תקופה בין 533 ראש ל-593 ראש, ורק במספר העגלים חל מיפנה, כבשאר משקי הארץ; בסוף תשט"ז נמצאו 110 עגלים בגילים שונים, נוסף לעדר הפרות והעגלות שהוזכר לעיל. מן הראוי לציין שבבית שערים נמצאו חברים בודדים שהיו בין הראשונים בפיתוח ענף גידול העגלים לבשר ובודאי באו על שכרם המלא על ש"ראו את הנולד" בשוק הבשר.

לסוף תשט"ז מנה, איפוא, עדר בית שערים 280 פרות, 151 עגלות מעל לשנה, 162 עגלות עד שנה ו-110 עגלים במרבק, ובס"ה — 703 ראשים. יצאו את העדר במשך השנה — 52 פרות ו-56 עגלות ומבכירות לגידול ולחליבה; נמכרו

טבלה 1. חלוקת ההמלטות בעדר בית שערים בתשט"ז

פרטים	חודשי השנה											
	אוקט'	נובמבר	דצמבר	ינואר	פברואר	מרץ	אפריל	מאי	יוני	יולי	אוגוסט	ספטמבר
המלטות של פרות	19	6	11	13	11	13	9	7	9	4	12	4
המלטות של מבכירות	9	7	5	6	23	25	25	10	10	16	20	10
בס"ה המלטות	28	13	16	19	34	38	34	17	19	20	32	14

של הפרות הצעירות בעדר עמד על 43% (בגיל 2—4 שנים), של הבינוניות — 35% (בגיל 4—7 ש') ושל המבוגרות — 17% (בגיל 7—10 שנים). אין, איפוא, חלוקת הגילים בעדר זה שונה במשהו מזו שבשאר עדרי המושבים, וזוהי, כנר-אה, תופעה אופיינית של עדרי בקר החלב בארץ. התנובה הממוצעת לפרה בתשט"ז עמדה על 4584 ק"ג חלב בן 3.78% שומן. יש לציין בסיפוק שההל משנת תשי"ב לא ירד אחוז השומן הממוצע למטה מ-3.7 ובשנה האחרונה הושג שיא שרק חלק קטן מעדרי הבקר בארץ עומד עליו. אין לדעת אם בוקרי בית-שערים מקפידים באופן מיוחד על שמירת אמהות בעלות חלב שמן או

עיון בטבלה 1 מוכיח שאין קיימת בעדר בית-שערים עונה של המלטות והננו מוצאים לסירוגין חודש של שפל לצד חודש של גאות ורק בחודשי פברואר-מרץ-אפריל בלטה ברציפות גאות יחסית בהמלטות. אפשר, איפוא, לציין שההמלטות נתפזרו לכל חודשי השנה ויש להניח שמצב זה התהווה כאילו מאליו משום שבוקרי בית שערים לא היתה להם, כנראה, מגמה לכוון את ההמלטות ולרכזן בעונה מסוימת.

בגילו הממוצע של עדר הפרות לא חל שינוי ניכר והוא עמד בסוף תשט"ז על 5.1 שנים. גם בעדר בית שערים מספר הפרות שבגיל 10 ומעלה הינו קטן מאד, 14 מתוך 280, ולעומת זה חלקן

6000 ק"ג. מבחינה זו הושגה בתשט"ז התקדמות ניכרת למדי; בדרגת ה"נחשלים" (תנובה ממר צעת עד 3500) נמנו 12 משקים בתשט"ו והשתא רק 1, בדרגת התנובות שבין 3500 ל-4000, בשנה שעברה — 14 והשנה רק 4; וכך גם בשאר הדרגות; זו בעצם צריכה להיות השאיפה של ועדות הבקר בכל המושבים וד"ל.

מספר הפרות שהניבו בתשט"ז למעלה מ-5000 ק"ג עלה מ-21 (בתשט"ו) ל-57, ואלופת העדר בשנה זו היתה הפרה "היפה" ממשקו של הח' י. כהן שהגיבה 7000 ק"ג בתקופה נורמלית בת 305 ימי חליבה.

אין ספק שענף הבקר בבית-שערים ממלא גם כיום את התפקיד המכריע במסגרת הכללית של המשק ורצוי היה שבדוחות העתידיים תוקדש תשומת לב גם לשאלת ייצור האספקה, כדי שהברי המושב יעמדו על הבעיות הטעונות פתרון.

י. ע.

שמשקפת בכך השפעת אילו פרים שפעלו בעדר זה. לעומת תשט"ו עלתה תנובת החלב ב-386 ק"ג ואחוז השומן ב-0.07%, אלא שמחבר הדו"ח מביע הרדה ביחס לשנה זו (שנת תשי"ז), כי מסתמנת ברבע הראשון ירידה קלה בתנובה בהשוואה לאותו רבע מדאשתקד, והוא גם מצביע על הסיבה: חוסר שחת, חוסר מזון עסיסי (תח" מיץ) בעונת המעבר שבין מספוא קיץ למספוא חורף וכן גם "משברים" תכופים בהספקת המזון המרוכז. יש להצטער שתקלות מעין אלה עלולות לגרום לנסיגה ולעכב את ההתקדמות שנתבלטה ברציפות בשלוש השנים האחרונות.

בטבלה מיוחדת שבדו"ח נמסר מיון המשקים לפי תנובותיהם הממוצעות. נפקדו 57 משקים ומהם — 5 עמדו על תנובות שנעו בין 3500 ל-4000 ק"ג, 49 משקים השיגו תנובות ממוצעות שבין 4000 ק"ג ל-5500 ק"ג ו-3 משקים, עם 4 פרות בממוצע בכל משק, חלבו בממוצע 5500—

הפרות מחייכות...

(מן ההוי)

מצאים בעניינים להפליא, הם יודעים יפה-יפה היכן למשוך, היכן ללחץ והיכן להפסיק. ואין להתפלא על כך: זהו הדור החדש שלנו, דור המחר והמחרתיים, דור הטכניקה המשוכללת.

גם הפרות עשו עלי רושם חביב ביותר, רושם מיוחד, מתקדם. אין אלו אותן הפרות מלפני 35 שנים, שהיו אז חיים של בורות ופרימיטיביות. מי אינו זוכר את אותן הפרות ספק מגזע ערבי, ספק מגזע דמשקאי, בגדאדי או בירוזי. כעת יש לנו פרות מגזע שלנו, בריאות וחסונות, משופעות בהדרכה חינוכית ומדעית. כעת הן יודעות מה עומד לפנין ובפני מה הן עומדות. כעת הן יודעות את המחר שלהן והן צועדות, כמו על טרס-נע, למכון החליבה.

הנה מתקרבת "אבירה", הוותיקה בפרות. איזה פרצוף חמוד, איזה הילוך מכובד, באיזה שפע של נקודות-החן מכוסה גבה! והנה "גבירה", הרקורדית — דם ספורטיבי זורם בעורקיה, היא מעניקה לנו 7000 ליטר בשנה!

מה מאוד הייתי רוצה לראיין את הפרות, כמה רוצה הייתי לדעת מה הן חושבות על המכון החדש, מה הן מרגישות ברגע זה, מה הן הרגישו ברגע שלפני זה ומה יחסן לרפתנים המסורים, ועוד שאלות משאלות רבות...

קובץ

(משמר-העמק)

נרגש ונפעם חוזר אני כרגע ממכון-החליבה. שיא הטכניקה! שיא השיאים! מכון כזה הריהו שלב עליון בהתקדמות הענף לקראת אופקים חדשים. אין ספק, עתה יעלו כל הפרות על שביל החלב שיוזרו בשפע. במכון-החליבה, הכל צוחק לקראתך ושמת. אפילו הפרות, שנכנסו טורים-טורים כדי להיחלב, חייכו לקראתך. בכל-אופן, אני הייתי משוכנע שכך הוא. הרפתנים עבדו בנחת ובהרגשת סיפוק. זה מובן: 35 שנים חיכו לרגע זה. מאז הפרה הראשונה, שדרכה על קרקע ביתנו הקיבוצי, חולמים הם את חלום המכון. הם זוכרים את שעות החליבה האפלות, כשהגב היה כפוף ואצבעות הידיים התעלפו מרוב מאמץ. הם זוכרים את לטיפות הזנב מעל הפנים המיוזעות. הם לא ישכחו זאת לעולם!

אמנם, רפתנים אלה שנפגשתי אתם, הם עדיין צעירים (בני 20—25 בס"ה), אבל זה לא חשוב; הם הנם דור הממשיכים. הם הנם הסמל של הרפתן הקיבוצי הנצחי. ועל-כן, האם פלא הוא שהם מחייכים? הם מאושרים. ובצדק!

ראשי קצת סחרחר עלי מן הכמות העצומה של צינורות, ברזים ובני-ברזים: למים חמים, למים קרים, לחלב; צינורות מים עם כלור, וצינורות בהם זורם החלב מן הפסמות אל בית-קיבול קטן מזכוכית. ממנו זורם החלב בצינור מרכזי אל ה"סאנקר" הנמצא בחדר פרטי. אבל הם, הרפתנים, אינם מתבלבלים. הם מת-